

EFE

© The Economist

Segons el mapa que venen a la botiga de regals de l'aeroport d'Al-Aaiun, la capital del Sàhara Occidental, el territori pertany únicament al Marroc. Però el mateix aeroport conté senyals que aquesta terra és disputada. A les pistes hi ha avions que porten la identificació de les Nacions Unides, mentre pel vestíbul d'arribades van amunt i avall soldats amb el casc blau. Són allà per mantenir la pau entre el Marroc i el Front Polisario, un moviment nacionalista que fa més de 40 anys que lluita per la independència.

MÓN

La disputa interminable

Allunyat del focus informatiu, el destí del Sàhara Occidental no s'acosta a la resolució.

La majoria de sahrauís estan esperant el referèndum que es va prometre, malgrat que la majoria de marroquins, però, encara sentin que el Sàhara Occidental forma part del seu país i que l'autonomia és una solució justa.

Les hostilitats entre el Marroc i el Front Polisario van començar poc després que Espanya, la potència colonial, es retirés del Sàhara Occidental el 1975, quan el Marroc es va annexionar el territori. L'acord d'alto el foc de 1991 prometia un referèndum d'independència, però no se'n va celebrar cap. El Marroc va quedar-se, doncs, amb el control de dues terceres parts del territori, incloent-hi Al-Aaiun, mentre que el Front Polisario en gestiona la part restant. Estan separats per un terraplè de sorra de 2.700 quilòmetres, construït per l'exèrcit marroquí i sembrat de mines.

L'agost passat el Marroc va desplaçar-se al sud del terraplè, quan va començar a asfaltar una carretera a Guerguerat, aparentment per combatre el contraban (però probablement també per facilitar el comerç). El desplegament de forces de seguretat al costat dels grups de treballadors es va veure com una violació de l'acord d'alto el foc. Com a resposta, el Front Polisario també va començar a construir noves estructures i a posicionar grups armats a la zona. El seu secretari general, Brahim Ghali, va visitar la regió al desembre, fet que va atiar la tensió.

L'enfrontament a Guerguerat és un símptoma de problemes molt més profunds. Mentre que la part marroquina del Sàhara Occidental conté valuosos fosfats, petroli i peix, el terç del Front Polisario no té gaire res de valor. Molts sahrauís continuen vivint en camps de refugiats a la veïna Algèria, que dóna suport a la causa del Sàhara Occidental. "Els refugiats que han nascut i crescut a l'exili toquen tambors de guerra", escriu l'analista Hannah Armstrong.

Molts sahrauís també creuen que l'ONU no plantarà cara al Marroc. El reialme va expulsar uns 70 treballadors de l'ONU la primavera passada després que Ban Ki-moon, l'aleshores secretari general, descrigués la presència del Marroc al Sàhara Occidental com una "ocupació". (Des de llavors n'ha deixat retornar alguns, però no tots.) El Marroc destina

grans sumes de diners a pressionar governs, i amenaça els que no li donen suport. Va estirar les orelles a l'ambaixador nord-americà a causa d'un informe que criticava l'historial del país en matèria de drets humans. I ha reaccionat iradament davant sentències de tribunals europeus que rebutjaven les seves reclamacions al Sàhara Occidental.

Hi ha qui té l'esperança que la readmissió del Marroc a la Unió Africana (UA) el 31 de gener ajudi a resoldre la disputa. El reialme va abandonar la predecessora de la UA, l'Organització de la Unitat Africana, el 1984 després que la majoria dels Estats membres van reconèixer el Front Polisario i el van admetre com a membre amb el nom de República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD). Havent retornat a l'organització, se suposa que el Marroc acceptarà els estatuts de la UA, que estableixen que les fronteres dels Estats membres (incloent-hi les de la RASD) són inviolables.

D'altra gent, però, creu que el Marroc treballarà des de dins de l'organització per minar el suport de la UA al Front Polisario. Certament, Nasser Bourita, vice-ministre d'Afers Exteriors marroquí, s'ha manifestat en aquest sentit. "No tan sols el Marroc no reconeix –i no reconeixerà mai– aquesta anomenada entitat", va dir Bourita al portal Le Desk, referint-se a la RASD. "Redoblarà els esforços perquè la petita minoria de països, especialment africans, que la reconeixen, canvïn de posicionament".

Les reclamacions del Marroc al Sàhara Occidental van ser rebutjades pel Tribunal Internacional de Justícia el 1975, però la majoria de marroquins encara senten que forma part del seu país i que l'autonomia és una solució justa; o, si més no, que ho serà quan el Marroc assumeixi plenament la democràcia. La majoria de sahrauís, però, estan esperant el referèndum que es va prometre. L'alternativa, diuen ara alguns, no és l'autonomia sinó el retorn a la guerra. ●

Traducció d'Arnau Figueras

Darrerament està augmentant la por d'un retorn al conflicte armat. Les provocacions del Marroc han fet enfurismar el Front Polisario, que hi ha respost amb la mateixa moneda. Des de l'estiu passat, les Nacions Unides han estat entre els dos enemics, separats tan sols 120 metres, a l'àrea remota de Guerguerat. Als diplomàtics els preocupa que un dit nerviós al gallet reactivi la guerra de 16 anys que les Nacions Unides van ajudar a acabar el 1991. "Probablement, la pau i la seguretat no havien estat mai tan amenaçades d'ençà d'aquell moment", diu un funcionari de l'ONU.